

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟ
ΕΓΓΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΔΕΚΑΠΕΝΤΕ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ Α. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

Στὴν Πόλιν καὶ τὴς Ἐπαρχίας Γρ. 40
Στὸ Ἐξωτερικόν Φρ. 10
Ἐξαιρετικὴ συνδρομὴ Γρ. 120

ΓΡΑΦΕΙΑ: Saint Pierre Xan N. 3 — Γαλατᾶ.

Τὰ χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Κάθε φυλλάδιον 2 γρ.

ΤΟ ΚΥΠΑΡΙΣΣΙ ΤΟΥ ΒΑΦΕΟΧΩΡΙΟΥ

ἽΟπάλινη γλαμύδα σέρνει
στὴ φρίκη ἐπάνω τῶν νερῶν
ἢ ομίγλη· ὁ βράχος γέρνει
στὴν ἀγωνία τῶν ὠρῶν.
Τριαντάφυλλα τᾶγέρι σπέρνει
ἀπ' τὸ βοννὸ κι ἀπὸ τὴ δύσι
καὶ τῆς νυχτὸς ὁ πέπλος δέρνει
τὸ μοναχὸ τὸ κυπαρίσσι.

Θροοῦν τὰ φύλλα του ἀνοιγμένα
σὲ κάποια ἐνθύμησι παλιά·
κι ἀνιστοροῦν τὰ περασμένα
τοῦ βράχου ἢ γέρικη σπηλιά,
κάποια κλαδιὰ μισοκαμένα,
ἢ ἀποκομμένη του κορφῆ,
τὰ σπλάγγνα του ταύλακωμένα
μαῦρα, κ' ἢ πένθιμη μορφῆ.

Ἐτραντάχτο κορμὶ εἶχε στήσει
σὰν ἀπελάτης στὴ σκολιά.
Στὴν πράσιν' ἀγκυλιὰ εἶχε κλείσει
τῆς βίγλης τὸ στοιχειό. Καὶ ποιά
γυρτὴ φρεγάδα θάρμενύτη
ἀπὸ τὸν Πόντο ἢ ἀτ' τὴν Πόλι
χωρὶς βαθυὰ νὰ χαιρετίσῃ
τὸ δέντρο τὸ κυπαρίσσι;

Κι αὐτὸ περήφανο τὸ μάτι
γυρτίζει πέρα ἀπ' τὰ νερά·
γλυκομιλήματα τοῦ μπάτη
τὸ ξεγελοῦνε. Μὰ περᾶ
ξάφνου μιὰ μπόρα κι' ἀντακῶνει
τάστροπελέκι τὸ κορμὶ του,
καὶ φλογισμένη ξεσηκῶνει
καὶ ρίχνει κάτω τὴν κορφὴ του.

Καμένο πιά τὸ κυπαρίσσι,
καιροὺς καὶ χρόνια Ὀλιβερά,
πικρὴ ζωὴ εἶχε καθρεφτίσει
μέσ' στὰ σμαράγδινα νερά.
Μὰ βοῆζε δύναμι νάνθισση
ξανά με τὴν καρδιὰ καμένη . . .
Λὲς ποὺ κανεὶς γιὰ νανάζηση
πρέπει καρδιὰ νὰ μὴν τοῦ μένη;

ἽΟπάλινη γλαμύδα σέρνει
στὴν φρίκη ἐπάνω τῶν νερῶν
ἢ ομίγλη· ὁ βράχος γέρνει
στὴν ἀγωνία τῶν ὠρῶν.
Τριαντάφυλλα τᾶγέρι γέρνει
ἀπ' τὸ βοννὸ κι ἀπὸ τὴ δύσι
καὶ τῆς νυχτὸς ὁ τρόμος παίρνει
τὸ μοναχὸ τὸ κυπαρίσσι.

Δ. Π. Φωτεινός.

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΕΘΙΜΑ

ΚΙ' ΟΠΟΙΟΝ ΕΥΡΗ

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ

Επιμέρονε του "Αι-Γεωργίου κι' ελοι είχαμε χαρά και πανηγύρι στο σπίτι πρώτα - πρώτα, γιατί εΐταν η γιορτή του στρατιώτη και καβαλλάρη μας "Αγίου, που τον γιορτάζει ελη η "Ηπειρο απ' άκρη ως άκρη, δεύτερα, γιατί ελοι οι πιστικοί μας κι' ελοι οι ζευγίτες μας κι' οι βαλμάδες και λοιποί υπηρέτες του Σπιτιού μας είχαν δηλώσει ότι θα έμεναν στην δουλειά του και δεν θα είχαμε να περάσωμε καμμιά συγκίνηση, γιατί κάθε φορά που εΐταν να ξερραγιστή κανένας πιστικός μας, η να ξεμιστωθή κανένας ζευγίτης μας, η κανένας υπηρέτης μας ελο το σπίτι είχε βαρεία λύπη, και δάκρυζε ο πατέρας μου, και δάκρυζε η μάνα μου, κι' εγώ έκλαιγα, που χάναμε απ' ανάμεσά μας έναν δουλευτή μας τρίτα, γιατί εΐταν πασκαλόγιорта ακόμα, ζύγωνα η άνοιξη στην άκμή της, φούντωναν τα δέντρα και τα κλαριά, δάσειαν και ψύλλοναν τα χέρτα, άνοιγαν τα χιλιοχαριτωμένα ώριόπλουμα και πολύχρωμα λουλούδια και φτερούγιζαν τρελλά από τη χαρά τους πέρα-δώθε κι' άνω-κάτω διάφορα πουλιά και λαλούσαν ώμορφα, και προπάντων τ' άηδόνια κι' οι κούκκοι, τα πλειά χαριτωμένα σύμβολα της πανώριας εποχής και τέταρτα, γιατί περιμέναμε ν' άρθουν κατι πατρικοί μας φίλοι, Άρβανίτες, για ν' ανανεώσωμε την παλιά φίλια με καινούργια βλαμιά, άδερφοποίηση.

Εΐταν ν' άρθουν οι βλάμηδες του πατέρα μου: "Αγο - Βασιάρης από το Βασιάρι με το παιδί του τον Βεΐζη, ο Σουλεϊμάν Μαρβίος από την Χρυσόδουλη με το παιδί του τον Μούρτο, ο Γιαχο-Μπούζης από το Μπούζι με το παιδί του τον Ταφίλη, ο Άθντούλ-Μπεης Σελίμης από το Δέλβινο με το παιδί του τον Μέμο, κι' ο Άθντούλ-Ντέμος από τους Φιλιάτες με το παιδί του τον Τζαφέρη, ελοι ένας κι' ένας στην τιμή, στην μπέσα και στην καταγωγή, — άφίνω πλειά την παλληκαριά και τα καλά φερσίματα. Ο λόγος δέ που θάρχονταν ελοι αυτοί οι

ξακουσμένοι μπέηδες κι' αγαδες με τα παιδιά τους εκείνη την ημέρα εΐταν ότι ελοι αυτοί είχαν άνταμωθή με τον πατέρα μου πριν την πασκαλιά στα Γιάννινα κι' είχαν ρίξει λαχνό σε ποιο σπίτι να μαζευτούν για την καινούργια την βλαμιά κι' ο λαχνός έπεσε στο δικό μας.

Ο πατέρας μου, γυρίζοντας από την έκκλησιά παράγγειλε στο κοπάδι να του στείλουν δυο άρνιά και δυο κασίκια, από τα πλειά διαλεχτά, άλλα για το σουβλι κι' άλλα για μαγείρεμα, χώρια τα γάλατα, τα τυριά, και τες γαλατόπηττες, γιατί, έξον τους φίλους, που περιμέναμε, θα παρακάθονταν στο τραπέζι εκείνη την ημέρα, ως μέρα χρονιάρα, κι' ελοι οι ξανασυμφωνημένοι πιστικοί, ζευγίτες, βαλμάδες, κι' υπηρέτες του Σπιτιού κατά την παλιά την συνήθεια των παππούδων μας.

Πριν σφάξη ο πατέρας μου τ' άρνιά και τα κασίκια και τα γδάρη, (εΐταν φοβερός ο μακαρίτης σ' αυτό το είδος της δουλειάς: μπορούσε να σφάξη δέκα κριάρια και να τα γδάρη σε μιá ώρα ελα!) είχαν φτάσει οι φίλοι οι Άρβανίτες, που περιμέναμε, άλλοι καθάλα σ' άλογα περήφανα κι' ώμορφοσελλωμένα, κι' άλλοι σ' άψυά μουλάρια, που ρέμπονταν κανείς να τα κυτάξει. Η μάνα μου κι' εγώ τους υποδεχτήκαμε πρώτοι με τους υπηρέτες και τους ώδηγήσαμε με μεγάλες φιλοφροσύνες και τιμές στο μεγάλο το δεξάτο, που το είχαμε στρωμένο με χαλιά, που είχε φερμένα ο πατέρας μου από τα βάρθια της Άνατολής.

Εγώ εΐμουν τότε δέκα έφτά χρονών παλληκάρι με πρώιμη σωματική ανάπτυξη και πολύ μεγάλη πνευματική για εκείνα τα μέρη τα μισοάγρια σ' εκείνη την εποχή. Άλλα και τα παιδιά των φίλων δεν εΐταν μικρότερα μου στην ηλικία, άλλ' εΐταν άγράμματα, παραβαλλόμενα μ' έμένα, διότι μόνον άνάγνωση, γραφή κι' όλίγη αριθμητική γνώριζαν κι' αυτά στην δική μας την γλώσσα, την Έλληνική, που εΐναι η μητρική γλώσσα στην "Ηπειρο όχι μόνον των Έλλήνων, αλλά και των τουρκαρβανίτων, ενψ εγώ είχα τελειωμένο το γυμνάσιο κι' εγνώριζα, έξον τα ελληνικά μου, και γαλ-

λικά και άγγλικά, και τούρκικα, πράμμα που εΐταν σπάνιο στον τόπο μας, την Καρχαμπεριά, εκείνο τον καιρό. Έκεινα φορούσαν κάτασπρες πολυάγκιολες φουστανέλλες, άσπρες φλοκάτες κι' άσπρες σκούφρες στο κεφάλι και κόκκινα τελατινένια τσαρούχια στα ποδάρια, σελιάχι στην μέση, όπου φύλιαζαν άπώνα ζευγάρι άσημένα πιστόλια και πλεύρα του σελαχιού, άπάνω στα νεφρά κρέμονταν περίτεχνα δουλεμένες φλωροκαπνισμένες παλάτσκες, κι' ελόγυρα στο τελατινένιο ζωνάρι, που συγκρατούσε το σελιάχι στην μέση, άσημένιες τολκάδες πολύ ώμορφες, ενψ εγώ φορούσα άπλά φράγκικα και φαίνομουν μπροστά τους ως τέλεια αντίθεση.

Σε που νόρηθη ο πατέρας μου, που καταγόνονταν ακόμα στην έτοιμασία των σφαγαριών, οι φίλοι μ' έρωτούσαν διάφορα πράγματα, προπάντων πολιικά, κ' έδειχνον κάποια έκπληξη για όσα τους άπαντούσα εγώ το άμούστακο παιδί. Έπι τέλους ήρθε κι' ο πατέρας μου, τους έχαιρέτισε με σκυρωτά φιλήματα, φίλησε με πατρική άγάπη και τα παιδιά τους στα μάτια και κάτησε. Τότε εγώ πήρα τα πέντε παιδιά και βγήκαμε πέρα στην έκκλησιά με τα πολλά τα δέντρα και τους πλατυούς τους ήτικους. Έκει γνωριστήκαμε καλύτερα, μιλήσαμε γ' άρματα και για παλληκαρίες. Εΐταν και τα πέντε παιδιά ήθικα κι' αναθραμμένα μέσα στ' άρματα και στες ένδοξες οικογενειακές παραδόσεις και στην παλληκαριά. Όλες μας οι έμιλιες στρεφογύριζαν άπάνω-άπάνω σ' ήρωικά κατορθώματά μας, κι' ενψ εγώ δεν έδειχνα κήμια περιέργεια και κανένα ένδιαφέρον για όσα κατορθώματα μου διηγώνταν, έξεναντίας αυτά έθαύμαζαν για ό,τι τους έλεγα εγώ: πώς μιá νύχτα κυνήγησα καμμιά δεκαριά κλέφτες, που ήρθαν να μας πατήσουν τα κοπάδια, πώς πέρασα το ποταμι Φολό και κατκιδασμένο απ' άκρη σ' άκρη για να γλυτώσω έναν, που κιντώνευε να πνιγη, πώς έσκότωσα έναν λύκο λυσσιασμένο, που είχε ριχτή άπάνω μου να με ξεσπίσει, και πώς πήγαινα στα Γιάννινα για δυό - ήμισυ ώρες απ' εκεί,

ενψ η άπόσταση εΐναι έξήμισυ ώρες. "Υστερα ρίξαμε στο σημάδι, πήδήξαμε τες τρεις και ρίξαμε το λιθάρι. Και στα τρία τ' άγωνίσματα δεν έπεσα κάτω. Τότε γυρίζει ένα παιδί από τα πέντε, ο Ταφίλης του Γιαχου-Μπούζη και μου εΐπε συγκινητικά:

— Να χαρης ό,τι αγαπας! πέταξε από πάνω σου αυτά τα διαβολοφράγκικα, γιατί δεν μπορώ να σε βλέπω μ' αυτά, και φόρεσε φουστανέλλα! Εΐναι άμαρτία να μη φορας φουστανέλλα!

Το κατάλαβα κι' εγώ ότι εΐμουν μιá άνορθογραφία ανάμεσό τους, και γυρίζοντας στο σπίτι, φόρεσα άμέσως τες φουστανέλλες μου, και τους έκανα να ευχαριστηθούν όσο δεν μπορούσε να γείνη πλειότερο.

Σε λίγο στρώθηκε το τραπέζι, πλούσιο σε φαγητά, σε ποτά, σε καλή καρδιά κι' άγάπη, και στρωθήκαμε να φάμε.

"Υστερα από το φαγητό έλαβε τον λόγο ο "Αγος Βασιάρης κι' εΐπε:

— Οι πατεράδες μας εΐταν φίλοι: ώρκισμένοι στο αίμα τους, και στην φίλια τους, μΐ; την έδωκαν έμας κι' έμεις ώρκιστήκαμαν μπροστά τους με το αίμα μας και ζήσαμε τόσο καιρόν άγαπημένοι: σαν άδέρφια. Σήμερα άξιονομέστε να βάλουμε και τα παιδιά μας να έρκιστούν μπροστά μας με το αίμα τους ότι θα διατηρήσουν άλέρωτη την πατρική φίλια τους ως που να πεθάνουν...

Έμεις τα παιδιά σηκωθήκαμε άμέσως: όρθά και σταυρώσαμε τα χέρια.

Μΐς έρώτησε ο πατέρας μου:

— Όρκίζεστε;

— Όρκιζόμεστε!

Άπαντήσαμε και οι έξι μ' ένα στόμα.

Άμέσως τότε ο Άθντούλ - Ντέμος έβγαλε απ' το σελιάχι του ένα μικρό και μυτερό κοφτερό μαχαίρι κι' άνοιξε του καθενός μας μιá μικρή πληγή στο δεξι χέρι και κίνησε το αίμα. Τότε ελοι μας έτεντώσαμε τα αίματωμένα χέρια μας άπάνω σ' ένα πιάτο άσπρο, όπου έταξαν όλίγες σταγόνες αίμα από τον καθένα μας κι' ανακατεύτηκαν κι' έγειναν ένα. Κατ' αυτόν

τὸν τρόπο ἐγενήκαμε ἀδερφοποιτοὶ - βλάμηδες! Οἱ γονατοὶ μας μᾶς φίλησαν καὶ μᾶς εὐχέθησαν τὸ « ἀσπροπρόσωποι » (φάκε - μπάρδα). Τέλος φιλήθηκαμε κι' ἐμεῖς συναμεταξὺ μας, φιλήσαμε τὰ χέρια τῶν γονέων μας καὶ ἀνταλλάξαμε διάφορα εἶδη ἐπλισμοῦ γι' ἐνθούμιου τῆς ἐρωμοσίας μας.

— Τὸ γαῖμα! τὸ γαῖμα!

Φώναξε ἡ μάνα μου.

Ὁ Γιάχο-Μπούζης τῆς ἔδωκε τὸ πιῶτο μὲ τὸ αἷμα, κι' ἡ μάνα μου τὸ ἔχυσε σ' ἓνα μεταξένιο μαντήλι, τὸ κομπέδεσε κι' ἀφοῦ σταυροκοπήθηκε ἀνέβηκε στὸ σκαμνὶ καὶ τ' ἀπέθεκε μέσα στὸ εἰκόνισμα μπροστὰ στὴν εἰκόνα τοῦ ἉΓ-Γεωργίου.

Ἵστερα ἀπ' αὐτὴν τὴν τελετὴ τῆς βλαμιάς, πήραμε οἱ βλάμηδες τ' ἄρματα μας καὶ μεταβίγηκαμε στὴν πλατεία τῆς ἐκκλησίας, καθήσαμε στ' ἀγνάτια κι' ἀρχίσαμε νὰ λέμε διάφορες ἑμιλίες.

Ἄπ' ἑμιλία σ' ἑμιλία μᾶς λέγει ὁ Μοῦρτος:

— Ξέρετε πῶς γέγονταν βλάμηδες ἄλλον καιρὸ τὰ καλὰ τὰ παλληκάρια;

— Ξέρω (τοῦ εἶπα) . . . Μὲ τὸν θάνατο στὴν μέση . . .

Οἱ ἄλλοι δὲν κατάλαβαν.

— Πῶς μὲ τὸν θάνατο στὴν μέση;

— Πῶς γέγονταν ἄλλον καιρὸ;

Ἐρώτησαν.

— Μὲ τὸν θάνατο στὸ τεψί, ἀπάνω στ' ἀναμμένα κάρβουνα, στὴν μέση στὸ τραπέζι σὺν ἀρνὶ τοῦ φούρνου, κι' οἱ βλάμηδες γύρα-γύρα . . .

Τοὺς εἶπε ὁ Μοῦρτος, ἀλλ' αὐτοὶ καὶ πάλε δὲν κατάλαβαν.

Τότε τοὺς ξανάειπε ὁ Μοῦρτος:

— Ὅπως γενήκαμε ἐμεῖς σήμερα βλάμηδες, ὡρ' ἀδέρφια! γέγονται κι' οἱ μυλωνάδες . . . γέγονται κι' οἱ γυναίκες!

Τότε πετιέται ἀπάνω ὁ Σελίμης τοῦ Ἀδντοῦλ-μπεη καὶ μᾶς λέγει:

— Ἄν εἶν' ἔτσι, τότε ἐγὼ βγαίνω ἀπ' τὴν σημερινὴ τὴν βλαμιά . . .

— Κι' ἐμεῖς βγαίνομε!

Εἶπαν κι' οἱ ἄλλοι οἱ τέσσερες.

— Θέλετε (τοὺς εἶπα ἐγὼ) νὰ γένωμε βλάμηδες μὲ τὸν θάνατο στὴν μέση; Πρέπει νὰ ξέρετε ὅτι ἐνθὺς ἀπ' ἄλλους μας θὰ σκοτωθῆ καὶ τὸ μόνο, ποῦ ἔχομε νὰ κάνωμε ἐμεῖς οἱ ἄλλοι εἶναι νὰ τὸν κλάψωμε σὺν ἀδερφό . . .

Τότε ὁ Βεῖζης τοῦ Ἁγίου Βασίλη εἶπε:

Ἵποιος σοῦ ἀταί τὸν παλιοθάνατο εἶναι γυναίκα! . . .

— Πᾶρ' τὴν λόγῳ σου πίσω (τοῦ εἶπα) καὶ μὴν προσβάλῃς τὰς μάννες μας, καὶ τὰς ἀδερφές μας, καὶ αὐτοὺς τὰς γυναίκες μας. Βλέπεις ἐκεῖνο ἐκεῖ τὸ βουνό; Ἐκεῖ πολέμησε ἡ μάνα μου μὲ τὸν Σουλεϊμάν Ταχέρη δυὸ ὥρες καὶ τὸν τσάκισε . . . Κι' ἡ μάνα σου, ἂν βρισκουνταν στὴν θέση τῆς δικῆς μου, τὸ ἴδιο θάκανε, εἶμαι βέβαιος . . .

— Ἐχεις δίκιο (μοῦ εἶπε ὁ Βεῖζης). Συμπάθητέ με. Ἡ παλληκαρικὴ δὲν ξέρει ἀντρες καὶ γυναίκες . . .

— Ἡ Τζαβέλλικια κι' ἡ Λένη τοῦ Μπότσιαρη (εἶπε ὁ Τζαφέρης τοῦ Ἀδντοῦλ-μπεη Ντέμου), ὅπως λὲν τὰ τραγοῦδικα, δὲν πολέμουσαν σὺν ἄξια παλληκάρια, καὶ δὲν σκότωσαν τοσοῦς δικούς μας Ἀρβανίτες τὸν καιρὸ τοῦ Ἄλῃ-πασιά;

Τότε ὁ Μέμιος τοῦ Ἀδντοῦλ-μπεη Σελίμη, γιὰ νὰ μᾶς κόψῃ τὴν παρέκβαση, μᾶς εἶπε:

— Γιατί χάνετε τὰ λόγια σας; Εἶπαμε ὅτι ἡ σημερινὴ βλαμιά μας εἶναι ἀνάξια γιὰ μᾶς, εἶναι πρόστουχη . . . Τὴν κάνουν ὅποιοι. Θέλετε λοιπὸν ἀντρεωμένῃ βλαμιά σὺν τούτῃ, ποῦ μᾶς λέγει ὁ φίλος μας; (ἐννοῶντας ἐμένα). Ἐμπρὸς νὰ τὴν κάνωμε . . . Ὅποιος δὲν θέλει μπορεῖ νὰ τραδηχτῆ . . .

— Νὰ τραδηχτῆ; εἶπε ὁ Τζαφέρης.

— Ἀνάλαβε τώρα ἐσὺ τὰ χρειζόμενα (μοῦ εἶπε ὁ Ἅγος τοῦ Βασίλη) γιὰ νὰ τελειώσῃ αὐτὴ ἡ δουλειὰ τὸ γληγορώτερο! Θέλω νὰ τὸν ἀντικρύσω μιὰ ὥρα ἀρχύτερα αὐτὸν τὸν παλιοθάνατο καὶ νὰ τοῦ δείξω ὅτι δὲν ἀχνίζω μπροστὰ του!

— Σταθῆτε ἐδῶ ἐσεῖς (τοὺς εἶπα) κι' ἐγὼ θὰ φροντίσω γιὰ ἑλα.

Πετάχτηκα στὸ σιμώτερο σπιτί τοῦ χωριοῦ

κι' ἐφώναζα ἀπὸ τὴν πλκαρικὰ τῆς ξαδέρφης μου τῆς Λένης:

— Λέν'! Λέν'!

Στὸ φώναγμά μου βγήκε ἡ Λένη ἀπὸ τὸ σπιτί καὶ μοῦ εἶπε μ' ἀφέλεια:

— Τί μὲ θέλ'ς;

— Φέρε μου σ' ἀγνάτια τῆς ἐκκλησίας τὴν στρογγυλὴ τὴν τάβλα σας; κι' ἓνα τεψί . . . Γλήγωρα.

Γύρισα πίσω, κι' ὡς περὶ νὰ πάγω στοὺς φίλους μου, ἤρθε κι' ἡ Λένη μὲ τὴν τάβλα καὶ μὲ τὸ τεψί, τ' ἀπέθεκε καταγῆς καὶ μοῦ εἶπε:

— Θέλετε καὶ τίποτε ἄλλο;

Ἐκανα τάχα πῶς σκέπτεμαι κι' ὕστερα ἀπὸ λίγο τῆς εἶπα:

— Ναί, θέλω καὶ κατὶ ἄλλο ἀκέρμα . . .

Νὰ μᾶς φέρῃς μιὰ καλὴ φτυαρικὰ κάρβουνα ἀναμμένα γιὰ ν' ἀνάψωμε φωτιὰ νὰ ψήσωμε ἓνα ἀρνί . . .

Γύρισε ἡ Λένη τρεχάτη στὸ σπιτί τῆς καὶ σὲ λίγο μᾶς ἔφερε μιὰ φτυαρικὰ ἀναμμένα κάρβουνα, τ' ἀπέθεκε καταγῆς κι' αὐτὰ καὶ πρὶν γυρίσῃ νὰ φύγῃ τῆς εἶπα βιαστικά:

— Ἄς τώρα, πήγαινε στὸ σπιτί σου!

Φεύγοντας ἡ Λένη, βλάμασε τὰ κάρβουνα στὸ τεψί καὶ τὸ τεψί ἀπάνω στὴν τάβλα.

— Ἐλάτε τώρα (τοὺς εἶπα) νὰ καθήσωμε γύρα-γύρα στὴν τάβλα, κι' ὕστερα φωνάζωμε καὶ τὸν κύρ-Θάνατο.

— Ποῖς ἀπὸ σας ἔχει πιστόλα ἐμπροστώγειμη; . . .

Εἶπα, γιατί; ἐγὼ εἶχα περίτροφο πῦρ τὸ ἀγαποῦσα πολὺ καὶ ἔνθ' ἤθελα νὰ τὸ βάλω στὴ φωτιὰ μὴ χιλάσῃ.

— Ἐγὼ!

Εἶπε πρῶτος ὁ Μοῦρτος καὶ βγάζοντάς τιν ἀπὸ τὸ σελιάχι του, μοῦ τὴν ἔδωκε στὸ χέρι.

Τὴν ἀδειάζα ἀπάνω σ' ἓναν χοντρὸ δέντρο καὶ τὸ μολύβι χώθηκε βαθυὰ σὸ αἰωνόβιο κορμί του.

— Δές μου τὸ χαρμπί σου (τοῦ εἶπα) καὶ μὴ ριζιά.

Ὁ Μοῦρτος μοῦ ἔδωκε τὸ χαρμπί του κ' ἔνα φυσέκι χάρτινο μὲ μελίθι, δεμένο στὸν πᾶτο.

Τὴν ἐγέμισα στὴν στιγμὴ τὴν πιστόλα, τὴν ἔβαλα στὰ γόνατά μου κι' ἀρχίσαμε τὸ ἐπιθανάτιο τραγοῦδι:

« Χαίρετε νὰ χαίρωμαι, μωρὸ παιδιὰ
« Κι' ὅποιον εὖρη ὁ θάνατος, ντουλμπέρια μου
« Ὅλοι νὰ τὸν κλάψωμε, μωρὸ παιδιὰ,
« Σὺν γλυκὸ μὲς ἀδερφό, ντουλμπέρια μου
« Μὲ λαμπάδες, μὲ κροιά, μωρὸ παιδιὰ,
« Καὶ μὲ μοσκοθυμιά, ντουλμπέρια μου
« Καὶ τὰ μυρολόγια μας, μωρὸ παιδιὰ,
« Νὰ γενοῦν τραγοῦδια του, ντουλμπέρια μου
« Νὰ τὰ ἔλεγε σιτοὺς χοροῦς, μωρὸ παιδιὰ,
« Τὴν μεγάλη πασκαλιά, ντουλμπέρια μου
« Μὲ τὰ κόκκινα τ' αὐγὰ, μωρὸ παιδιὰ,
« Τὰ κοράσια τὰ ὄμορφα, ντουλμπέρια μου ».

Τὸ ξαναρχίσαμε πάλε τὸ τραγοῦδι:
« Χαίρετε νὰ χαίρωμαι, μωρὸ παιδιὰ,
« Κι' ὅποιον εὖρη ὁ θάνατος, ντουλμπέρια μου ».

Κι' ἔβαλα τὴν γεμισμένη πιστόλα ἀπάνω στ' ἀναμμένα κάρβουνα μὲ τὸ στόμιο πρὸς ἐμένα. Ἀμέσως ἀρχίσα νὰ στρέφω τὸ τεψί ἐλόγυρα, χωρὶς διακοπὴ, ἐνθ' ὃ τὸ τραγοῦδι ἐζακολουθοῦσε θλιβερὸ - θλιβερὸ κι' ἄγριο - ἄγριο:
« Κι' ὅποιον εὖρη ὁ θάνατος, μωρὸ παιδιὰ,
« Ὅλοι νὰ τὸν κλάψωμε, ντουλμπέρια μου... »

Τὸ τεψί ἔφερε γύρα σὺν ἀνέμωμος κι' ἐμεῖς τραγουδοῦσαμε ἀγκαλιασμένοι μὲ τὸν θάνατο, ἔταν: **μπάμμουμ!** βρόντηξε ἡ πιστόλα! Ὁ θάνατος μ' ἐλόγυρινο σπαθί, μαυροντυμένος καὶ καθάλα σ' ἀπρᾶτο ἄλογο παρουσιάστηκε ἄγριος καὶ φοβερός, μπροστὰ μου κι' ἡ μύτη τοῦ σπαθιοῦ του μ' ἔγγιξε στὸ καλάμι τοῦ δεξιοῦ μου χερσιοῦ. Τὸ αἷμά μου ἀρχίσε νὰ τρέχῃ σὺν βρότῃ ἀπάνω στὴν χοντὰ μου φουστανέλλα, κι' ἔνας φοβερὸς πόνος μοῦ γράπωσε ἔλο τὸ κορμί.

Στὴν στιγμὴ ὁ Μοῦρτος ἔσκισε ἓνα κομμάτι ἀπὸ τὴν φουστανέλλα του καὶ μοῦ ἔδεσε τὸ χέρι μου γιὰ νὰ σταματήσῃ τὸ αἷμα, κι' ὕστερα ἀφοῦ ἀγκαλιαστήκαμε ἔλει καὶ φιλήθηκαμε γλυκὰ, ὡρκοστήκαμε αἰώνια φίλα ἀπάνω στὸ αἵματοςσταλχτος χέρι μου κι' ἔτσι γενήκαμε θανατικοὶ βλάμηδες!

X. Χρηστοβασιλῆς.

ΘΑΛΑΣΣΙΝΕΣ ΡΟΜΑΝΤΣΕΣ

I

ΝΕΚΡΟΚΑΪΚΟ

Δίπλα στο λειηνόσκεπο τὸ βράχο τοῦ γκρεμνοῦ
ἀκουμπιστὸς δὲ θὰ σκεφτῶ τώρα πὺν ἡ μέρα γέρνει,
τὴ θλίψη τοῦ γδυμνοῦ βουνοῦ, πὺν ἡ χειμωνιά τὸ πέρνει,
μηδὲ τὰ μαῦρα σύννεφα σὶς ἄκρες τ' οὐρανοῦ.

Μονάχα ἐκεῖ στὸ πέλαγο θ' ἀναζητήσω ναῦρω
μὲς τὰ καράβια ὅπου κυλοῦν, στὰ κύματα ἀλαφριά,
ἓνα καίτι μαῦρο
ὅπου πηγαίνει ἓνα νεκρὸ στὴν ξέμακρη στεριά.

II

ΝΥΧΤΕΡΙΝΟ

Ἄκρογιαλὶς λάμπει θαμπὸ τοῦ γρίπου τὸ φανάρι,
στὸ φῶς του ὅπου οἱ τρατάρηδες τὰ ψάρια ξεχωρίζουν.
Μὲς τὸ πλατὺ ἀντιφέγγισμα πὺν χύνει τὸ φεγγάρι
τοῦ καναλιοῦ τὰ ρέματα περνοῦν καὶ κυματίζουν.

Τώρα οἱ λεπτὲς στάζουν σκιὲς ἀπ' τ' ἀκρινὰ κλωνάρια
τῶν βάτων ὅπου ἀνθίζουνε κ' ἀπ' τὰ γλωρὰ τ' ἀγκάθια
Μέσ' τὸ σιμοτὸ νησὶ κάποιο σκυλλὶ ἀπ' ἀνάρια
γαυγίζει κ' ἤχοῦν δίπλα μου τοῦ λατομείου τὰ βάρια.

A. Ἄκροθαλασσίτης.

ΟΤΑΝ = = =

ΘΑ ΞΥΠΝΗΣΟΥΜΕ

ΜΙΑ ΜΕΡΑ = = =

(Ἡ σκηνὴ μνήσκει πάλε λίγες στιγμὲς
κενή. Ὅστερα μπαίνει ὁ Δῆμος μὲ ξύλινο
πόδι καὶ μὲ δεκανίκι. Τὸ ἀριστερὸ μέρος τοῦ
προσώπου του εἶναι γιομάτο γιατρεμένες πλη-
γές. Ἡ Νανὼ τὸν ἀκολουθεῖ. Μιὰ ἀνησυχία
διακρίνεται στὸ πρόσωπο καὶ τὶς κινήσεις της).

ΣΚΗΝΗ ΕΧΤΗ

Δῆμος καὶ Νανὼ.

Δῆμος. Ἐδῶ μ' ἀρέσει καλήτεχα... στὸν
κῆπο ἡ ζωὴ εἶναι πολλή... θὰ καθήσω στὸ
παράθυρο ἐκεῖνο... (Τὴν κοιτάζει στὸ πρό-
σωπο). Σὰν ταραγμένη φαίνεσαι... Ἔχεις
τίποτα;

Νανὼ. (Κομπιασμένα). Ἐγὼ... ὄχι...
δὲν ἔχω τίποτα...

Δῆμος. (Κάθεται στὴν πολυθρόνα κοντὰ
στὸ παράθυρο). Πῆρες γράμμα ἀπὸ τοὺς γο-
νεῖς σου; Πότε θάῤῥοῦν;

Νανὼ. (Σκαλίζει σὲνα ἐπιπλο). Τὴν ἐρχο-
μένη ἐβδομάδα θὰ εἶμαι ἐδῶ... Θάῤῥοῦμε
νὰ κάνουμε μερικὸ καιρὸ στὸ εὐτυχισμένο
σπιτικό σου, μοῦ γράφει ἡ μητέρα.

Δῆμος. Στὸ εὐτυχισμένο! ναί, στὸ εὐτυχι-
σμένο!... Πάντα καλὴ εἶταν ἡ μητέρα σου...
Μὰ ὁ κ. Μαρίνος, ὁ κ. Μαρίνος ὁ ἀντιπολε-
μικὸς φιλόσοφος, γιατί δὲ μᾶς ἔρχεται σιγνά,
ἀφοῦ τὸ ἔσοχικό του ἀπέχει μόλις δυὸ βήματα;

Νανὼ. (Ἐξακολουθεῖ νὰ σκαλίζει). Πρὸ
λίγης ὥρας εἶταν ἐδῶ... δὲν τὸν εἶδα, μοῦ
τὸ εἶπε ὁ Καρούδης... Ὁ ξανάῤῥη...

Δῆμος. Ἄν εἶτανε σὰν κι' αὐτὸν ὅλοι οἱ
ἀνθρώποι, δὲ θὰ εἴχαμε πατρίδες, οὔτε ἔθνη-
κὰ ἰδανικά... Ἡ μιὰ μέρα θὰ εἶταν ἀπα-
ράλλαχτη μὲ τὴν ἄλλη καὶ θὰ περνοῦσε ἡ ζωὴ
μας ἡσυχῆ καὶ ἀνιαρῆ... (Τὴν κοιτάζει προ-
σεχικά). Μὰ τί κάνεις ἐκεῖ;... Ἐλα κον-
τά μου.

Νανὼ. (Μὲ μιὰ χειρονομία. Χωρὶς νὰ ξέρη
τὴ λέει). Δὲν μπορῶ τώρα...

Δῆμος. (Μὲ κάποια ἐκπληξη). Μὰ τί ἔ-
χεις;... Πῶς εἶσαι ἔτσι καταβλημένη;...

Νανὼ. Δὲν ἔχω τίποτα...

Δῆμος. Δὲ μοῦ λὲς ἀλήθεια... κάποιο μι-
κρὸ μυστικὸ μοῦ κρύφτεις...

Νανὼ. Πῶς σοῦ φαίνεται... Μικρὸ μυ-
στικό...

Δῆμος. (Μὲ φοροτίδα). Μὴν εἶσαι ἀδιύ-
θετη, μὴν εἶσαι ἄρρωστη;... Κ' ἐγὼ δὲ νοιώ-
θω τὸν ἑαυτὸ μου τόσο καλὰ... ὄχι πῶς ἔχω
τίποτα σπουδαῖο... αἰστανόμυαι καὶ ἀλλό-
κοτους χτύπους στὴν καρδιά... δὲν εἶ-
ναι ὅμως τίποτα... Εἶναι τώρα κάμποσος
καιρὸς πὺν σὲ βλέπω κάποτε νὰ χάνης τὸ χα-
μόγελο σου καὶ ἓνα σύννεφο νὰ περνᾷ, σὶ
σκιὰ, ἀπὸ τὰ μάτια σου, τὰ ὠραῖα ἐκεῖνα καὶ
γαλανὰ μάτια...

Νανὼ. (Μὲ περισποιητὴ ἐδ' ἡμῖα). Μὰ πῶς
κάνεις τέτοιους λογισμούς;...

Δῆμος. Ἔχεις δίκιο, πῶς λέω τέτοιους λο-
γισμούς... Ἐχω τὴν ἀπαίτησή νὰ σὲ βλέπω
παντα εὐθυμῆ, ἐγὼ... ὁ μὲτός;...

Νανὼ. (Μὲ συγκίνηση). Μὲ κάνεις καὶ ὑ-
ποφέρω.

Δῆμος. (Μὲ τρυφερότητα). Δὲ θέλω νὰ ὑ-
ποφέρης... (Κοιτάζει ὄξυ ἀπὸ τὸ παράθυρο,
πὺν βλέπει στὸν κῆπο). Ὁ! τί ὠραία ἡ μυ-
ρωδιὰ τοῦ κῆπου, ὡς καὶ σὲ μένα δίνει ζωή...
Ἐλα, Νανὼ μου, ν' ἀκούσης τὴ μυρωδιὰ
τῶν λουλουδιῶν. (Ἡ Νανὼ πλησιάζει στὸ
παράθυρο). Σὲ τί γλυκοὺς λογισμούς μὲ εἴχ-
τει ἡ γλυκεῖα αὐτὴ μυρωδιὰ... (Τὴν πιάνει
ἀπὸ τὸ χέρι). Θυμᾶσαι... χρόνος δὲν εἶναι
ἀκόμη... πόσες φορὲς σὲ περιμένα πίσω ἀπὸ
ἐκεῖνο τὸν τοῖχο... τί ὄμορφα μυστικά πὺν
ξέρει ὁ τοῖχος ἐκεῖνος... καὶ σὺ σὰ λευκὴ
πεταλούδα περνοῦσες ἀνάμεσα στὰ δέντρα
καὶ ἐρχόσουν... Σὰν ὄνειρο πέρασε ὁ και-
ρὸς ἐκεῖνος... Πέρασε... δὲ θὰ ξανάῤῥη
πιὰ... ὅλα περνοῦν καὶ δὲν ξαναφαίνονται...
Τὰ καλὰ καὶ τὰ κακὰ, ἡ εὐτυχία κ' ἡ δυστυ-
χία. Μὰ γιατί νὰ περνᾷ ἡ εὐτυχία;...

Νανὼ. Ἀλήθεια, γιατί νὰ περνᾷ;...

Δῆμος. Τί ἀνάγκη τώρα νὰ θυμᾶται κα-
νεὶς καλύτερες μέρες... (Ψάχνει στὴν τσέπη
της). Ἡ ταμπακέρα μου... τὴν εἶδες τὴν
ταμπακέρα μου;...

Νανὼ. Θὰ τὴν ἄφησες μέσα... στάσου
νὸ σοῦ τὴνε φέρω...

Δῆμος. Τί ἀνάγκη, τὴνε φέρνει ἡ Δέσποινα.

Νανὼ. Θὰ τὴνε φέρω ἐγὼ... (Μὲ μιὰ
μικρὴ δόξη). Θέλω ἐγὼ νὰ σὲ δουλεύω, μόνε
ἐγὼ... (Ψεύγει).

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ

Δῆμος μόνος.

Δῆμος. (Τὴν κοιτάζει ὡς πὺν χάνεται). Δὲν
εἶμαι ἐγὼ εὐτυχισμένος, μὰ δὲν εἶναι κι' αὐ-
τὴ... Ἔχει χίσει τὸν ἄντρα της, τὸν ἄντρα
πὺν ἀγάπησε... Ὁ Δῆμος ὁ δυνατὸς, ὁ ἀ-
κέραιος, δὲν ὑπάρχει πιὰ... Τώρα ὑπάρχει
ἓνας μισὸς Δῆμος, ἓνας ἄλλος Δῆμος, πὺν
δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι σὰν τὸν πρῶτο... Δια-
κρίνω σὶ μαι της, στὴν ταραχὴ της πὺν
προσπαθεῖ νὰ κρύψῃ, σὶς κινήσεις της, νὰ
γυρετὴ στὸ μισὸ τὸ Δῆμο, τὸν ἀκέραιο...

(Με πίκρα). Μὰ ὁ ἀκέραιος ἀπόθανε. . . (Μικρὴ σιγή). Ἔχω χάσει καὶ τὸ ἠθικό μου σθένος. . . περιέργη ἀνθρωπότητα! . . . Ἄντι νὰ εἶμαι τώρα δυνατότερος στὴν ψυχρή, πιὸ ὑπερήφανος γιατί μ' εὐνόησε ἡ δόξα, εἶμαι πιὸ ταπεινός, πιὸ ἀδύνατος, ἀδύνατος σὰν παιδί. . . Ὅπου πάω, ἀντι νὰ θέλω νὰ δεῖξω τὸ κομμένο μου ποδάρι, πού μοῦ τόκοψε ὁ πόλεμος, ἡ τιμὴ τῆς πατρίδας, ἀποτραβιοῦμαι καὶ προσπαθῶ νὰ τὸ κρύψω, σὰ νὰ εἶναι αἴσχος μου. . . Δὲν μπορῶ νὰ τὸ ἐξηγήσω αὐτὸ καὶ ὅμως εἶναι ἀλήθεια. . . Καὶ πιὸ μεγάλη ἀλήθεια εἶναι. . . μάλιστα. . . Πρὶν πὺν δὲν εἶμουν δοξασμένος κ' εἶχα τὸ πόδι μου καὶ δὲν εἶταν τὸ πρόσωπο μου αἵματοκυλισμένο ἀπὸ τὸ ἀκάθιστο στεφάνι τῆς δόξας, πλησίαζα τὴ γυναῖκα μου μὲ θάρρος, μὲ ἐγωισμό, βέβαιος πὼς τὸ φίλι μου τῆς εἶταν ποθητό, βέβαιος πὼς τὸ κορμί μου τῆς ἐπιβάλλονταν. . . καὶ δὲ ζητοῦσα ποτὲ τίποτα, ὅλα τὰ παίρνω. Τώρα μπροστά τῆς νοιώθω μιὰ ἀνεξήγητη ταπεινώση. . . δὲν ἔχω ἐγὼ καὶ ὅλα τὰ ζητῶ νὰ μοῦ δοθοῦν ἀπὸ ἐπιείκεια κ' ἐλεημοσύνη. (Σιωπὴ. Φουχιάζει τὸ πρόσωπο μὲ τὰ χέρια). Καὶ ὅμως σὰ θέλη κανεὶς νὰ γίνῃ γιὰ μιὰ στιγμή τρίτος καὶ νὰ ἐξετάσῃ βαθιὰ τὰ πράγματα, θὰ πῆ μὲ ἀμεροληψία: Εἶσαι ἐρείπιο, Δῆμος, κ' ἡ γυναῖκα σου δὲν μπορεῖ ἐλικρινὰ νὰ εἶναι εὐχαριστημένη μὲ τὸ ἐρείπιο. . . Θέλει τὸ ἀκέραιο πὺν δὲν εἶσαι πιά. . . Στὴν ταραχὴ τῆς τὸ νοιώθω αὐτὸ. . . (Πάλι μικρὴ σιωπὴ). Ἡ σκληρὴ ἀλήθεια φωνάζει πὼς ἡ ζωὴ πρέπει ναῦρη τὴ ζωὴ, τὸ ἀκέραιο τὸ ἀκέραιο καὶ τὸ ἐρείπιο. . .

ΣΚΗΝΗ ΟΓΔΟΗ

Δῆμος καὶ Νανώ.

(Μπαίνει ἡ Νανὼ φέροντας τὴν ταμπάκηρα τοῦ Δήμου. Τοῦ τῆρε δίνει. Ὁ Δῆμος παίρνει ἕνα τσιγάρο καὶ τὸ ἀνάβει. Πίνει δυὸ τρεῖς ροφηξιὲς καὶ τὸ πειτῶ. Ἡ Νανὼ καταγίνεται μὲ κάτι. Βρίσκεται σὲ ἀρηρημένη κατάσταση. Ἐξαφνα ὁ Δῆμος λέει).

• Δῆμος. Ἔλα κοντά μου, Νανώ.

Νανώ (Με μικρὸ ἀναιωαγμῶ). Δὲν τὸ ἤθελα. . .

Δῆμος. (Δὲν ἀντιλήφτηκε). Τί εἶπες;

Νανώ. (Με φαινομενικὴ ψυχραιμία). Τίποτα. . . Τίποτα δὲν ὑπάρχει ἐδῶ στὸν τόπο του. . . καὶ τὸ χρειάζομουν. . .

Δῆμος. Τί γύρευες;

Νανώ. Γύρευα. . .

Δῆμος. Ἔλα κοντά μου τώρα. . . σήμερα ἔχω διάθεση. . . δὲ θέλω νὰ σὲ ἐνοχλήσω. . . ἀλλ' ἔλα νὰ θυμηθοῦμε λιγάκι τὰ παλιά μας

Νανώ. (Ἐγὼπια). Τὰ παλιά μας. . .

Δῆμος. Εἶναι τόσο ὠραῖα τὰ παλιά μας, πάντα τὰ παλιά εἶναι ὠραῖα. . . Διὲ ἔξω, τί ὠραῖος πὺν εἶναι ὁ καιρός. . . ἄκουσε πὼς μοσχοβολᾷ ὁ κήπος. . . Ἔλα λοιπὸν κοντά μου. . . Ἄλλες φορὲς ἐρχόσουν με τὴν προθυμί. . .

Νανώ. (Με προσποιητὸ χαριτωμένο ὄφρος) Πᾶ! μήπως τώρα δὲν ἐρχομαι μὲ προθυμιά; . . . (Κάθεται στὸ ἐρεισμα τῆς πολυθρόνας τοῦ Δήμου).

Δῆμος. Ὅταν εἶσαι κοντά μου νοιώθω ἕνα γλυκὸ θάλπος. . .

Νανώ. (Κοιτάζει στὸν κήπο. Ἐστρα ἀπὸ μικρὴ σιγή. Σὰν ξεχασμένη σὲ κάποιον ὄνειρο). Ἀλήθεια, σήμερα ἡ μυρωδιὰ τοῦ κήπου μεθᾷ. . . μπαίνει μέσα στὴν καρδιά καὶ ξυπνὰ πόθους. . .

Δῆμος. Μοῦ θυμίζει τὶς παλιὲς μέρες. . . Τί ζωὴ πὺν ὑπῆρχε τὶς παλιὲς μέρες. . . Νομίζει κανεὶς πὼς χάθηκε πιά ἐκεῖνη ἡ ζωὴ. . .

Νανώ. (Τὴν κοιτάζει τρυφερό). Γιατί σοῦρχουνται τέτοιες σκέψεις, χρυσέ μου. . . (Με μικρὴ ταραχὴ). Μὴ μιλήσῃς γιὰ τὴν παλιά μας ζωὴ. . .

Δῆμος. (Με ἑλαφρὸ πάθος). ὦ! μίλα μου, μίλα μου ἐσύ, ν' ἀκούω συχνὰ τὴ φωνή σου. (Ἡ Νανὼ τὴν κοιτάζει τώρα μὲ ἀπειρη τρυφερότητα). Πὼς μὲ κοιτάζεις ἔτσι! . . .

Νανώ, (Σκύφτει καὶ τότε γιέει στὸ μέτωπο. Με ὀρμή). Κοιτάζω τὴν ἄντρα μου!

Δῆμος. Γιατί μὲ φιλεῖς στὸ μέτωπο; . . . Πρῶτη φορὰ μὲ φιλεῖς στὸ μέτωπο. . .

Νανώ. Πρῶτη. . .

Δῆμος. Τὸ φίλι τοῦ μετώπου κλείει περισσότερο σεβασμὸ. . .

Νανώ. (Συγχοιμένα). Πὼς σκέρτεσαι. . . τί. . .

Δῆμος. (Με πίκρα). Εἶμουν πρὶν ἄλλος. . . Μὰ ἦρθε ἡ στιγμή καὶ ἡ πατρίδα μου ἐκήρυξε τὸν πόλεμο. . . Τὸ καθῆκον μοῦ ἔλεγε πὼς ἔπρεπε νὰ πάγω κ' ἐγὼ. . . δὲν μποροῦσα νὰ μὴν πάγω, πῆγα μάλιστα με τὴν χαρὰ, με τὴν αὐτοθυσία. . . Ὅταν ὁ πόλεμος ἔφτασε στὴν ἀκμή του, βρισκόμουν στὴν πρώτη γραμμὴ, πολεμοῦσα χωρὶς νὰ σκέφτομαι τίποτε, τίποτε, παρὰ μόνο τὴ νίκη τῆς πατρίδας καὶ ἡ πατρίδα νικοῦσε. . . ὁ ἐχθρὸς ὑποχωροῦσε σὲ ὅλη τὴ γραμμὴ. . . Τὸ τάγμα μας ἔλαβε διαταγὴ πρῶτο νὰ ἐπιτεθῇ ἐναντίον ἐνὸς δυνατοῦ φρουρίου καὶ ὤρμησε. . . Σὰν τρελλὸς ἔτρεχα ἐμπρός, τὰ πόδια μου εἶταν γερά καὶ τὰ χέρια μου δυνατό. . . τὰ μάτια μου ἀγρίεψαν καὶ δὲ συλλογιόμουν τίποτα. . . Ἐξαφνα ἕνα βόλι ῥίχνει κάτω τὸ σηματοφόρο μας. . . στέκουμε μιὰ στιγμή. . . δευτέρη σκέψη δὲ μοῦ ἦρθε, ἔτρεξα καὶ πῆρα στὰ χέρια μου τὴν τιμημένη σημαία μας καὶ προχώρησα. . . προχώρησα, πρῶτος τὴν ἔστησα στὰ προχώματα τοῦ ἐχθρικοῦ φρουρίου. . . (Ἡ Νανὼ τὸν ἀκούει προσεχικὰ, τὸν κοιτάζει ἀνεπὼς καὶ φαίνεται πὼς πάσχει). Ὅταν ἐννοίωσα τὸν ἑαυτὸ μου νικητὴ καὶ τὸν ἀξιωματικὸ ἀπὸ πίσω μου νὰ φωνάζῃ: εὐγε, εὐγε, σὰ φάντασμα θεϊκό, σὰ μαγικὴ φαντασμαγορία παρουσιάστηκες ἐσὺ μπροστά μου, ὑπερήφανη γιὰ τὴ νίκη μου καὶ μοῦδωσες ἕνα φίλι δυνατό, τὸ ὠραιότερο στεφάνι τῆς δόξας καὶ γὼ χαμογέλασα καὶ ψιθύρισα: δικιά σου εἶναι ἡ δόξα! . . . (Ἡ ταραχὴ τῆς Νανῶς μεγαλώνει. Τὸ στήθος τῆς πάσχει δυνατῶς). Τότε ἄκουσα ἕνα τρομερὸ κρότο. . . εἶχε σπάσει μιὰ ὀβίδα. . . καὶ δὲν ἐννοίωσα πιά τίποτε ἄλλο. . .

Νανώ. (Τραβιέται λιγάκι πρὸς τὰ ὀπίσω. Τὸ πρόσωπο τῆς δείχνει ἕνα ξαφνικὸ θανάσι-

σμὸ Με ὀρμή). Ἡ ἱστορία σου εἶναι τόσο ὠραία, τόσο ἱπποτική!

Δῆμος. (Πικρό). Τὸ τέλος τῆς ὁμῶς τόσο πικρὸ, τόσο θλιβερό! . . . Πὼς χαίρεται ἡ ψυχὴ μου ν' ἀκούω τόσο ὠραῖα λόγια ἀπὸ τὸ στοματάκι σου. . . Δὲ μετανοῶ γιατί ἔκανα τὸ χρέος μου στὴν πατρίδα, ἀλλὰ δὲν εἶμαι πιά ἐκεῖνος πὺν εἶμουν πρὶν. . .

Νανώ. (Ἐλε ἀρχίζει νὰ δακρῶσῃ. Τὸ στήθος τῆς φούκωσε. Ἡ ταραχὴ τῆς καὶ ἡ συγκίνηση τῆς ἔφτασε στὸ ἀπροχώρητο. Ἡ συνείδηση τῆς ἔπαινε. Με ὀρμή). Δῆμο μου, σ' ἀγαπῶ, πολὺ σ' ἀγαπῶ. . . πίστεψε το, θέλω νὰ τὸ πιστέψῃς. . . (Ἐξαφνα ὁμῶς τῆς πιάνει ἕνα ἄλλο αἰτήμα, τοιάθει πὼς δὲ λείπει τὴν ἀλήθεια, πιάνει πίσω τὸ κεφάλι τῆς πιάνει δυνατὸ ἀναφυλλητὸ καὶ μὴν μπορῶντας πιά νὰ μείνῃ, κοντὰ στὸν ἄντρα τῆς, φεύγει με ὀρμή. Φεύγοντας τῆς πέφτει ἕνα γράμμα).

Δῆμος. (Σηκώνεται ταραγμένο). Τί ἔχει. . . Πάσχει; . . . (Κοιτάζει λίγες στιγμὲς πρὸς τὸ μέρος πὺν ἔφυγε ἡ Νανώ. Ἐστρα κάθεται). Πάσχει, πάσχει, γιατί κ' αὐτὴ δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ὅπως πρὶν. . . ὦ! ἄγιο πλάσμα, δὲ φταῖς ἐσὺ! . . . Βλέπεις ἕνα Δῆμο μισὸ κοντὰ σου καὶ πονεῖς. . . θέλεις νὰ τοῦ δώσης παρηγοριά, προσπαθεῖς νὰ βαστάξῃς τὴν ἀγάπη μέσα στὴν καρδιά σου μὲ τὰ δόντια σου. . . (Γίνε πιάνουνε κ' ἄματα). Μὰ ἡ ἀγάπη δὲν κρατιέται στὰ δόντια, εἶναι ἀέρας καὶ φεύγει, φεύγει. . . (Σιωπὴ. Ἐξαφνα βλέπει τὸ γράμμα πὺν ἔπεσε ἀπὸ τὴ Νανώ. Πηγαίνει καὶ τὸ παίρνει). Ἐνα γράμμα. . . Θὰ εἶναι τῆς μητέρας τῆς. . . δὲν ἔχει μυστικὰ ἀπὸμένα. . . (Ἐρχεται κοντὰ στὴν πολυθρόνα καὶ διαβάζει. Ὅσο διαβάζει ταράζεται περισσότερο, ἡ ταραχὴ του μεγαλώνει. Φτάνει στὴν ὑπογραφή. Πέφτει τὸ γράμμα ἀπὸ τὰ χέρια του. Στέκεται βουβὸς λίγες στιγμὲς σὲ ἐξάλγη κατάπαση, ἡ σιωπὴ εἶναι φοβερὰ πικρή. Ἐστρα πειτῶ μιὰ δυνατὴ φωνή). Σκύλα! (Πιάνει τὸ λαμῶ του καὶ πέφτει βαρὺς στὴν πολυθρόνα. Ἡ φωνὴ του πηγαίνει στὸ λάγνυχα,

τὰ μάτια του μαυρίζουν και μόλις ακούεται
να λέγει). Βοήθεια! σκοτεινίασαν όλα... δὲ
βλέπω...

ΣΚΗΝΗ ΕΝΑΤΗ

Δῆμος καὶ Μαρῖνος.

Μαρῖνος. (Μπαίνει ἀπότομα. Ὁ Δῆμος
ἔκανε τὴν τελευταία κίνηση βιαστώντας τὴν
καρδιά του). Φίλε μου!... Εἶναι νεκρός!...
Τὴν ἔβλεπα ἀπὸ μακριὰ τὴν καταστροφή!...
Δὲν τήνε πίστευα τέτοια!... (Σκουπίζει τὰ

δάκρυα του). Κανένας δὲν εἶναι ἔνοχος μέσα
ἐδῶ... Οἱ χαρὲς πέρασαν, ἰδοὺ οἱ λύπες, ἰδοὺ
οἱ συμφορὲς... Κοιμᾶσαι λοιπόν, κοινωνία,
κοιμοῦνται καὶ τὰ παιδιά σου, τὰ θύματα
σου... Θάρτουνε στιγμὲς πῶς εὐτυχισμένες...
θὰ τίς διοῦμε ἡμεῖς, θὰ τίς διοῦν ἄλλοι... δὲ
θὰ ὑπάρχουνε τότε θύματα.. Θάρθουνε...
θάρθουνε, ὅταν θὰ ξυπνήσουμε μιὰ μέρα!...
(Ἐπὶ πηγαίνει καὶ ἀπάζεται σὺν μέτωπο
τὸ Δῆμο, κλείει ἢ σιγή).

Α. Γεωργιάδης

Ο ΣΤΑΥΡΟΣ

Στὸ διηγηματογράφο Χ. Χριστοβασίλη.

Τώρα-ν-ὁ μήνας ὁ σταυρός, τώρα-ν-τὰ πανηγύρια,
πού βγαίνουν οἱ πεντάμορφες, κι' ἀράδα πᾶν στ' ἀμπέλια,
τώρα-ν-πού πάει καὶ ἡ Χρυσανθή, πού πάει μὲ τὰ τραγούδια,
καὶ μὲ τραγούδια-ν- ἔρχεται, καὶ φέρνει τὰ σταφύλια,
ἀράδα - ἀράδα τὰ κρεμνά, κι' ἀγάλια - ἀγάλια λέει:
«Κρεμνῶ σταφύλια στὸ καρφί, κόκκινα καὶ μοσχάτα,
γιὰ νὰ τὰ νῆχω τὸ χειμῶ, κι' ὅλο τὸ καλοκαίρι,
καὶ τίς γιοιτῆς πού θάρχουνται, σπῖτι μας νὰ μᾶς γλέπουν,
μπουρλιές - μπουρλιές νὰ ξεκρεμνῶ σταφύλια νὰ τοὺς δίνω
νὰ τρῶν γριές νὰ μ' ἔφκουνται, γέροι νὰ μ' εὐλογοῦνε,
καὶ νὰ γλυκαίνονται κ' οἱ νιοί, νὰ μ' ἔχουνε στὸ νοῦ τους.

Η ΚΟΡΗ

Κόρη μὲ τὰ χρυσὰ μαλλιά, καὶ μὲ τὰ μαῦρα μάτια,
μὲ τὸ φεγγάρι μίλαγε καὶ τὸ παρακαλοῦσε:
Φεγγάρι χρυσοφάγαρο, κάνε-μ-καλὲ τὴ χάρη
κι ἀγλία πάρ' τὸν δρόμο σου, μὴν πᾶς καὶ βασιλέψης.
τῆχω ἄδρεφόν ὀπόρχεται καὶ πάει μὲ τὰ καρύθια,
γιὰ νὰ μὲ φέρῃ τὰ προικιά καὶ τὰ καλὰ στολίδια,
γιὰ νὰ μ' ἦ πρώτη στὸ χορὸ, καὶ μέσ' στὴ χώρα ἡ πρώτη.

Ἰωσήφ Ραφιδόπουλος.

ΣΟΝΝΕΤΑ ΤΟΥ ΜΑΒΙΛΗ

Η ΛΗΘΗ

Καλότυχοι οἱ νεκροὶ πού λησμονᾶνε
τὴν πίκρα τῆς ζωῆς. Ὅντας βυθίσῃ
Ὁ ἥλιος καὶ τὸ σούρουπο ἀκλονθήσῃ.
Μὴν τοὺς κλαῖς ὁ καημὸς σου ὅσοι καὶ νᾶναι.
Τέτοιαν ὥρα οἱ ψυχὲς διζοῦν καὶ πᾶνε
στῆς λησμονιᾶς τὴν κρυσταλλένια βρύση.
Μὰ βοῦρκος τὸ νεράκι θὰ μισοῖσῃ
Ἄ σιάξῃ γι' ἀφτὲς δάκρυ ὅθε ἀγαπᾶνε.
Κι' ἂν πιοῦν θολὸ νερὸ ξαναθυμοῦνται.
Διαβαίνοντας λειβάδια ἀπὸ ἀσφοδίλι,
Πόνους παλιούς πού μέσα τους κοιμοῦνται.
Ἄ δὲ παρῆς παρὰ νὰ κλαῖς τὸ δέλι
τοὺς ζωντανούς τὰ μάτια σου ἂς θυγήσουν.
Θέλουν, μὰ δὲ βολεῖ νὰ λησμονήσουν.

ΚΑΛΛΙΠΑΤΕΙΡΑ

«Ἀρχόντισσα Ροδίτισσα πῶς μπήκες;
Γυναῖκες διώχνει μιὰ συνήθεια ἀρχαία
Ἐδῶθε.» Ἐχω ἓνα ἀνίψι, τὸν Εὐλέα,
Τρία ἀδέρφια, γιὸ πατέρα Ὀλυμπιονίκες.
Νὰ μὲ ἀφήσετε πρέπει Ἑλλανδοίκες,
Καὶ ἐγὼ νὰ καμοῦσω μὲς τὰ ὥραϊα
Κορμιά, πού γιὰ τὸ ἀγρίλι τοῦ Ἡρακλέα
Παλαίβουν, θιαμαστῆς ψυχῆς ἀντρίκες.
Μὲ τὲς ἄλλες γυναῖκες δὲν εἶμαι ὅμοια.
Στόν αἰῶνα τὸ σόι μου θὰ φαντάξῃ
Μὲ τῆς ἀντρείας τὰ ἀμάραντα προνόμια.
Μὲ μάλαμα γραμμένος τὸ δοξάζει
Σὲ ἀστραφτερὸ κατεβατὸ μαρμαῖρου
Ἕγμος χρυσὸς τοῦ ἀθάνατο Πινδάρσο.»

EXCELSIOR

Κρῖο κρούσταλλο νερὸ τὰ ἠλιοφρεμένα
Χεῖλι θὰ ὀργάνῃ. Εὐγενικὰ ἀνθρωπότη
Θὰ τοὺς φιλέψῃ πλούσιο φαγοπότι,
Κορμιά ἀπ' τὴν πλήθια χάρη ἀλαφρομένα,
Ἀγάλματα θεῶν ζωντανεμένα
Θάγναντέψουν σὴ Νίμπρο ἐκεῖ τὴν πρώτη,
Τῆς λευτεριάς ἀστραφτερὴ λαμπρότη,
Τὰ στήθια θὰ χαροῦν τὰ ποιμένα.
Καὶ ἀνηφοροῦν οἱ βλάμηδες λεβέντες
Στ' ἀτέλειωτο φαράγγι ὅλο χαλίλι
Μονοσκοῖνι μὲ γέλοια καὶ κοιβέντες.
Μὰ ἔχουν ποδάρια καὶ καρδιὲς τσελίκι.
Μὰ τοὺς θεριεῖται ἡ ἐλπίδα τοῦ θανάτου
Μὲ τὰγιασμένα δυσφροστέφανα του.

ΜΟΥΧΡΩΜΑ

Φυσάει τ' ἀεράκι, μὲ ἀνάλαφρη φόρα
Καὶ τὲς τριανταφυλλιὲς ἀργὰ σιλιεύει.
Στὲς καρδιὲς καὶ στὴν πλάση βιασιλεύει
Ρόδινο σούρουπο, ὥρα μυροφόρι,
Χρυσὴ θυμητικῶν ὀνειρώων ὥρα
Πού ἡ ψυχὴ τὴ γαλήνη προμαντεύει,
τὴν αἰῶνα γαλήνη, κι' ἀγναντεύει
Σὰ γιὰ στεροῦν φερά κάθε τῆς γνώρα
Ἄξέχαστη ξανθὲς κραιοτραχήλες
Ἄγαπες, γαλανὰ βασιλεμένα
Μάτια ὄγρα καὶ φιλιὰ καὶ ἀνατριχίλες
Καὶ δάκρυα πλάνα δῶρα ζηλεμένα
τῆς ζήσης πού ἀχαιοβυεῖται καὶ τελειώνει
Σὰν τὸ θαμπὸ γιουλι πού ὀλοένα λυώνει.

ΑΝΕΜΟΜΥΛΟΣ

Ὁ κόσμος εἶναι πλανερὸ μαγνάδι
Κεντισμένο μὲ ρόδα καὶ μὲ βίγια
Μὲ ἥλιους καὶ μᾶστρα πού τὸ ἀπλόνει ἡ Μαῦρα
Ἀπᾶνου σὴς ἀλήθειας τὸ σκοτάδι.
Σ' ἀγαπούσαμε τόσο ἔρμο ρημάδι
Γιατὶ σὴ μέση ἀπ' τῆς ζωῆς τὰ μάγια
Στὴ ψυχὴ μας φανέζονες τὴν ἄγια
τοῦ θανάτου θωριά, τὸν κρῖον Ἄδη,
τὸ τίποτε, κι' ἀνήξερα στὰ βᾶθια
τοῦ εἶναι μας ἐξύπναες μιὰ λαχτάρα
Νὰ γλυτώσουμε ἀπ' ὅλα μας τὰ πάθια,
τὴν πικρὴ νὰ ξεορκίσουμε κατάρια.
τῆς ζωῆς καὶ νὰ μποῦμε μονομίας
Στ' ὕδρα τῆς θεϊκῆς ἀνυπαρξίας.

ΤΟ ΚΑΡΔΑΚΙ

Τῆγνωρα ρεποθέμελα τοῦ ἀρχαίου
Ναοῦ στὸ ἔρμο ἀκροθαλάσσιο πλάι
Χορταριασμένα κοιτόνται. Γελάει
Γέρου ὀμορφάδα κόσμου πάντα νέου.
Καὶ λέω πού ἀκόμα ἀπ' τὴν κορφὴ τοῦ ὄρειου
Βουνοῦ σὶσῖστρα ντυμένη ροβολαίει
Ἢ ἀρχαία ζωὴ κι' ἀφτοῦ φεγγαβολαίει
Λιμπρος νιὸς τεχνίτη Κερκυραίου.
Χρυσόγειρο, οὐ βλέπω γιατί μ' ἔχει
Μαγέψει τὸ νερο σὴν κρῖα βρύση,
Πού μέσαθε ἀπὸ τ' ἄγιο χῶμα τρέχει.
Ἐτσι γάτοιος θεὸς θὰ τῶχῃ ὀρίσει
Κι' ὀποιος ξένος ἐκεῖ τὸ χεῖλι βρέχει
Στὰ γονικά του πλάι δὲ θὰ γυρίσῃ,

ΔΙΚΑ ΜΑΣ ΚΑΙ ΞΕΝΑ

ΙΩΑΚΕΙΜ Ο Γ'. ΚΑΙ ΤΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

Πολλά γραφήκανε στις ἐφημερίδες για τὸν Πατριάρχη Ἰωακείμ τὸν Γ'. πὸς τίμωσεν τὰ τελευταία αὐτὰ χρόνια τὸν Οἰκουμενικὸ Θρόνον. Μιὰ λεπτομέρεια μόνο λησμονήθηκε, ἴσως νὰ εἴταν κι' ἀγνωστή, πὸς περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη ἀπέδειχνεν πόσο προσδευτικὸς εἴταν ὁ θεοπρόδελτος Γέροντας. Ὁ φωτεινὸς του νοῦς εἶδε μέσα στὸ κέντρο τοῦ σχολαστικισμοῦ καὶ τῆς ὀπισθοδρομικότητος τὴν ἀλήθειαν τῆς δημοτικῆς μας. Κι' ἀν δὲν εἴταν μπασιμένος ἐλόφυχα μέσα στὸ ζήτημα μας, ἀγάπησε ἑμῶς τὴ δημοτικὴν καὶ τοὺς ἐργάτας τῆς, καὶ ἐδίλωσε τὴν ἀγάπην του σὲ δημοσιογραφικὴ συνέντευξιν καὶ σὲ ἰδιωτικὰς ἐπιστολὰς, τὸν καιρὸ ἴσια ἴσια ἐκεῖνο, πὸς ἄγρια βρίζανε τὴν ἐθνικὴν μας γλῶσσαν Μιστριώτηδες καὶ ρασοφόροι, δασκάλοι καὶ ἐφημερίδες. Δὲ φοβούντανε ὁ Μεγάλος Γέροντας νὰ γίνῃ ἀντιδημοτικὸς. Πρῶτα πρῶτα ἀγαποῦσε τὴν ἀλήθειαν. Ἄν ποτὲ τὸν ἀκούσαμε σὲ διάφορες τελετὰς νὰ μιλήσῃ πικρὰ γιὰ τοὺς δημοτικιστὰς, θὰ εἴταν τότε τέτοιαν ἢ γνώμην του, πὸς λίγον κατ' ὀλίγον φωτίστηκε κατέπι. Κι' αὐτὸ ἴσια ἴσια ἀπεδείχθη πὸς μεγάλο καὶ πὸς τρανὸ τὸ φωτεινὸν νοῦ τοῦ μακαρίτου Πατριάρχη μας. Χρόνια καὶ χρόνια ἔζησε μέσα σὲνα σχολαστικὸ περιβάλλον. Δὲν μποροῦσε λοιπὸν παρὰ ἀσυναίσθητα νὰ σκέφτεται κι' αὐτὸς ὅπως σκέφτονταν τὸ περιβάλλον του. Μὰ ἔταν ἤρθε ἡ ἀντίδρασις δυνατὴ καὶ ἔρημη-τικὴ ἔαφνίστηκε καὶ εἶδε τὸ φῶς. Καὶ τὸ φῶς αὐτὸ τὸ γνώρισε πὸς εἴταν ἡ ἀλήθειαν. Τώρα πὸς ὁ θεοπρόδελτος δὲν υπάρχῃ πιά μεταξὺ μας, κ' εὖτε εἶναι φόβος ἀπὸ κομματικὸ λόγον νὰ ἀνοίξουν οἱ ταπεινοὶ τὸ στόμα τους γιὰ νὰ τοῦ ψάλλουν τὸν ἐξέψαλμον, δημοσιεύουμε περὶ αὐτοῦ ἕνα μέρος ἀπὸ τὴν συνέντευξιν του μετὰ τὸ φίλον δημοσιογράφον κ. Στ. Σταματίου, πὸς δημο-

σιεύτηκε στὸ φύλλον τῆς «Ἀκρόπολις» τῆς 21 τοῦ περασμένου Σεπτεμβρίου καὶ πὸς σ' αὐτὸ ἡ ἀληθινήντες Πατριάρχης μας μιλεῖ τόσο θερμὰ γιὰ τὴ δημοτικὴν μας γλῶσσαν. Ἡ γνώμη του σχετικὰ γιὰ τὴ γλῶσσαν τοῦ Εὐαγγελίου δὲν εἶναι βέβαια σωστὴ καὶ τὰ ἀσάφιστα λάθια πὸς κάνει μποροῦνε νὰ παραλεφτοῦνε, ἀμα γνωρίζουμε πὸς ὁ Ἰωακείμ οὔτε γλωσσολόγος εἴτανε, οὔτε ἀναγνώστης ὑπερρεωμένος νὰ θυμᾶται πὸς μεταφράσει τὴν μὴ λέξιν ἢ τὴν ἄλλην ὁ κ. Πάλλης. Ὑστερα ἀπὸ τὴν συνέντευξιν δημοσιεύουμε καὶ μιὰ ἰδιόχειρον ἐπιστολὴν του στὸ φίλον δημοσιογράφον κ. Χρ. Χρηστοδασίλη, πὸς καὶ σ' αὐτὴ φαίνεται ὁ μακαρίτης νὰ ἀγαπᾷ τὴ δημοτικὴν μας γλῶσσαν:

«Ὁ Παναγιώτατος ἐζητοῦσε διαφόρους πληροφορίας διὰ τὰ ἑλληνικὰ πράγματα. Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἦλθε καὶ εἰς τὴν Νεοελληνικὴν φιλολογίαν.

— Μὲν ἀρέσουν πολὺ, εἶπε, τὰ ποιήματα τοῦ Παλαμά.

— Μὰ εἶνε μαλλιάρης, τοῦ εἶπα μειδιῶν.

— Εἶνε μεγάλος ποιητὴς, ἀπήντησεν. Ἡ γλῶσσά του εἶνε ὡραία, πρώτης τάξεως δημοτικὴ, ἢ ἐπιεία μὲ εὐφραίνει.

— Σὺς ἀρέσει τὴ δημοτικὴν;

— Διαβάξω μὲ μεγαλειτέρα εὐχαρίστησι τὸ ἔργον πὸς εἶνε γραμμὸν εἰς τὴν δημοτικὴν. Εἶνε γλῶσσαν ζωντανὴν καὶ δὲν δύναται παρὰ νὰ ἐπιζήσῃ.

— Διαβάξτε τὸν Καρκαβίστα;

— Μὲ μεγάλη εὐχαρίστησι παρακολουθῶ ἔσονται δύναμαι τὴν Νεοελληνικὴν φιλολογίαν. Καὶ τὸν Καρκαβίστα διαβάξω καὶ τὸν μακαρίτη τὸν Παπαδιαμάντη καὶ ἡ γλῶσσαν τοῦ Χρηστοδασίλη εἶνε ὡραία. Μεγάλως προόδους ἔκαμεν ἡ Νεοελληνικὴ φιλολογία.

— Καὶ ἑμῶς, ἔταν ἐξερράγη τὸ γλωσσικὸν

ζήτημα εἰς τὰς Ἀθήνας, μεταχειρίσθησαν τὸ ὄνομα τῆς Παναγιότητος Σὺς διὰ νὰ πωλεμήσουν τὴν δημοτικὴν.

— Ἐγὼ δὲν ἀντεστρατεύθην ποτὲ κατὰ τῆς δημοτικῆς. Ἐγὼ κατηγοροῦσα τὴν μεταφραστικὴν Εὐαγγελίου καὶ τὴν γλῶσσαν τῆς μεταφράσεως τοῦ Πάλλη, ὡς εἰδεχθῆ. Αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι θέλουν κτύπημα διότι θὰ καταστρέψουν τὴν γλῶσσαν. Αὐτοὶ ἐν τίνι δικαιοματι ἐμιλοῦν ὑπὲρ τῆς δημοτικῆς ἔταν δὲν τὴν γνωρίζουν; Καὶ νὰ σὰς φέρω ἀμέσως ἕνα παράδειγμα ἀπὸ τὴν μεταφράσιν τοῦ Πάλλη. «Ὁ Ἀβραάμ, λέγει, «ἔκαμ.» τὸν Ἰσαάκ, ὁ Ἰσαάκ «ἔφρικασε» τὸν Ἰακώβ.» Τί ἦτο ὁ Ἀβραάμ καὶ ὁ Ἰσαάκ νὰ «κάμουν»; Ζῶν; Διότι μόνον διὰ τὰ ζῶα μεταχειρίζεται ἡ δημοτικὴ τὴν λέξιν «ἔκαμ», διὰ τὰ πῆλινα ἀγγεῖα τὴν λέξιν «ἔφρικασε», διὰ τοὺς ἀνθρώπους ἑμῶς ἔχει τὴν λέξιν «ἐγέννησε». Πλεῖστα παραδείγματα τοιαῦτα δύναμαι νὰ σὰς φέρω. Προσέξατε πολὺ διότι οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ δύνανται μέγα κακὸν νὰ κάμουν εἰς τὸ ἔθνος καὶ τὴν γλῶσσαν.

— Ἡ Παναγιότης σας ὑπὲρ ποίας γλώσσης ἀποκλίνει;

— Ὑπὲρ τῆς ἐμιλουμένης. Εἶμαι ὑπὲρ τῆς μέσης ἔδου. Ἡ δημοτικὴ μου ἀρέσει ἀλλὰ εἶνε μόνον διὰ τοὺς Ἡπειρώτας καὶ Στερεοελαδίτας. Ὁ Κρητικὸς ἔχει ἄλλο ἰδιώμα, ἄλλο ὁ Χίος, ἄλλο ὁ Κύπριος καὶ ἄλλο ὁ Μικρασιατῆς. Αὐτὰ ὡς ἰδιώματα τὰ ἑποῖα βεβαίως δὲν διαφέρουν ἔσονται π. χ. τῶν Πρώτων ἀπὸ τοὺς ἄλλους Γερμανοὺς — οἱ Ἕλληνας συνεννοῦνται κάλλιστα μεταξὺ τῶν — θὰ μείνουν καὶ θὰ πλουτίζουν μὲ τὰς καλλιτέρας τῶν λέξεων τὴν ἐμιλουμένην.

— Ἡ Παναγιότης σας δὲν νομίζει ὅτι ἐπιβάλλεται κάποια γλωσσικὴ μεταρρυθμισίς καὶ εἰς τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα τοῦ ὑποδούλου Ἑλληνισμοῦ, τὰ ἑποῖα ἀνηλεῶς ὁ σχολαστικισμὸς τὰ ἔδερνει;

— Ὅχι γλωσσικὴ μεταρρυθμισίς, ἀλλὰ ριζικὴ μεταβολὴ τοῦ παιδαγωγικοῦ συστήματος χρειάζεται.

Ἰδοὺ ἡ ἐπιστολή:

Ἐπιμύοιτε Κύριε Χ. Χρηστοδασίλη, ὄψασθε καὶ εὐτύχει καὶ ἐργάζου ἐπ' ἀγαθῶ.

Κατὰ τὸν παρεϊθόντα Δεκεμβριον—Ἰανουάριον ἀνέγγων ἐν τῷ «Κόσμῳ» καὶ τῇ «Φωνῇ» τῆς Ἡπείρου» τὰ ὑμῖν πατριωτικὰ διηγήματα, αἵτινα μ' ἠδύνασαν. Κατὰ τὴν γνώμην μου δὲν εἶναι ὅπως ἀγνὰ καὶ ἄνευ ὑπερβολῶν καὶ παραιοσύτων, ἔχουσιν ὁμοίως τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ φυσικόν, ὁ τοιοῦτος τρόπος τοῦ γράφειν τὴν κοινὴν εἶναι ἀσπαστός, διότι οὕτως ἔχει, ἐντὼ οἱ φανταστικοὶ ὀπαδοὶ τοῦ ρωτισμοῦ πλάττουσι τῆς φαντασίας αὐτῶν πράγματα. Δημοσοῦν νέαν γλῶσσαν, διαπορίτιοντες θανάσιμον ἀμάχημα.

Τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν δὲν δυνάμεθα ν' ἀπορηθῶμεν, οὔτε νὰ ἐπαυφείρωμεν αὐτὴν ὡς γλῶσσαν κοινὴν ἐν τῷ καθόλῳ αὐτῆς. Τὰ λαλούμενα ἰδιώματα τῆς λεγομένης μητροικῆς εἶναι πολλὰ, πάμπολλα. Ποῖον ἐξ αὐτῶν εἶναι ἡ καθομιλουμένη; Οὐδέν. Καλὸν λοιπὸν νὰ γράφονται τὰ ἰδιώματα ταῦτα πάντα, ἐκ δὲ τῆς μελέτης τοῦ ὅλου οὐν τῷ χρόνῳ θὰ προκύψῃ τὸ ἀναζητούμενον καὶ ὄχι ἐκ τῆς φαντασίας τῶν λεγομένων μαλαριῶν.

Ἐπὶ τούτοις ἐπεύχομαί σοι πᾶν ἀγαθόν.

Μπογιατζίκι, τῆς 4 Μαρτίου 1908.

Τῆς ὑμῖν ἐπιμύοιτος εὐχέτης εἰς Θεὸν

Ὁ Κων/πόλεως ΙΩΑΚΕΙΜ.

ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ ΜΑΒΙΛΗΣ

Ὁραῖος σὸν τὸν Ὀλυμπο καὶ παλληκάρη σὸν Ἡρακλῆς. Ἐσθυσεν ἡ δημοσίαις σου στὸ κορφοβῶνι τῆς δόξης καὶ τῆς ἀριστοσύνης τῶν νιζῶν ἡρωικῶν τραγῳδιῶν στὴν ἀφάνταστη παλληκαρική. Καὶ τὰ τραγῳδία αὐτὰ μᾶς θυμίζουσι μιὰ φωτεινὴν δράσιν στὸ παιδίον τῆς Σκέψης. Καὶ στὸ πεδίο τῆς Σκέψης ὁ Λαυρέντιος Μαβίλης ὑπέβη πὸς γιγαντώσιμος, πὸς τρανὸς. Στὴν ἱστορικὴ συζήτησιν τῆς Ἑλλ. Βουλῆς γιὰ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα ἀπὸ τοὺς πρώτους μίλησε μὲ παρρησίαν γιὰ τὴν δημοτικὴν μας γλῶσσαν.

Από τους πρώτους χτύπησε τους Κουλουμπάκηδες και τα άλλα άρρωστα κοπέλια του Μιστριώτη. Από τους πρώτους έδειξε το δρόμο του Φωτός στους πατέρες του έθνους, τους μεθυσμένους από το χάσις της προγονολατρείας. Και ή γιγαντώσιμη σκέψη του την εποχή έκεινή χαρακτηρίστηκε για προδότη. Έλεϊνοί όμως που τον είπαν προδότη το Μαβίλη και πληρωμένο από εη Ρωσία δε θα ψιθυρίσουν τώρα άραγε ντροπιασμένοι: Έτσι δέν πεθαίνουν οι προδότες. Αν γίνη αυτό ή ψυχή του ήρωα θα νιώση ένα ελαφρώς. Όχι γιατί ίκανοποιήθηκε ο έγωισμός του, αλλά γιατί μέσα στα λίγα αυτά λόγια της μετανοίας θα διη την άρχή της πρόοδου της φυλής του.

Το ποιητικό έργο του Α. Μαβίλη είναι μικρό σε όγκο. Τόσο μικρό που λέει κανείς, τόσες ποιητικές λάμπες είχε μόνο ή ζωή του; Εύχόμαστε όλων των ποιητών οι ποιητικές λάμπες να είναι τόσο λίγες, αλλά και τόσο φωτεινές, τόσο έκτεταμένες. Όπαδός της Έπτανησιακής σχολής και μαθητής του Σολωμού. είχε όλα τα χαρίσματα του δασκάλου του. Ευγένεια στην έκφραση, περιτέχηση, μουσική και έξοχη κομψότητα στη μορφή. Κάθε σονέτο του και ένας τόμος από ποιήματα. Και σε κάθε τόμο από τα ποιήματα αυτά έλέκκληρη ή ήρωική ψυχή της δεξασμένης του φυλής, που τη βλέπει κανείς ώραία, μεγάλη, όνειριασμένη από την άρχαία εποχή έως σήμερα.

Η ΚΗΔΕΙΑ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ

Όλα καλά και άγια. Άπ' την κηδεία του Πατριάρχη δέν έλειπε τίποτα: οι στολές των επισήμων ήταν πολύ χρυσές, τα ράσα των καλογέρων πολύ μαύρα, τα τάσια των πυροσβεστών πολύ κόκκινα και τα ψηλά καπέλα πολύ γυαλιστερά.

Η Κυβέρνηση έκαμε θαύματα, ή τελεταρχική Έπιτροπή τέρατα και σημεία και τα ξένα άγγέλματα ξεπατώθηκαν για να μξς υποχρεώσουν.

Κ' έτσι οι επίσημοι έκήδεψαν επίσημα ένα

επίσημο λείψανο και πάει λέγοντας από επισημότητα σ' επισημότητα! . . .

Ό λαός όμως ο Έλληνικός δέν έκήδεψε τον Πατριάρχη του.

Και μ' όσα μπορεί να γράψη και ξεγράψη ένας τύπος, που ποτέ δέν είχε το θάρρος να πη την αλήθεια, ο λαός ο Έλληνικός δέν έτίμησε την κηδεία του Πατριάρχη, γιατί δέν του τδ επέτρεψαν, γιατί στα προσκλητήρια που βγάλαν οι άριστοκράτες είχαν την υποσημείωση: «οι στέφανοι και ο λαός άπαράδεχοι!»

Έτρεξεν ο κοσμάκης, μά έτρεξε για να σεργιανίση, με τον πιο κοινό τρόπο, μια πομπή άτυνήμιστη. Έτρεξε για να διη κάτι που δέ βλέπει κάθε μέρα, και μόνο γι' αυτό.

Γιατί ήξευρεν από πριν πως θέση γι' αυτόνα δέν υπήρχεν άλλη, παρά τα κάστρα, τα κεραμείδια των σπιτιών κ' ή θάλασσα.

Ήξευρε ακόμη πως χωροφύλακες κ' άστυνομικοί ήταν εκεί, φρουροί της άτακτης τάξης, που ύστερα από τόσες συνεδριάσεις κατώρθωσε να έρίση ή περίφημη τελεταρχική Έπιτροπή.

Δέν «έσπευσεν ένα άποθαυμάση το ύστατον την εξηγιασμένην μορφήν Ιωαννείμ του Γ'» γιατί ο λαός ο Έλληνικός, — άς το μάθουν όσοι δέν τον έγνώρισαν, — είναι περήφανος και δέν πάει όπου τον δώχνουν, όπου τον ποδοπατούν! Έτρεξε, περίεργος σαν πάντα, να σεργιανίση και μόνο να σεργιανίση! . . .

Άντί να προσκαλέσουν οι κ. κ. τελετάρχαι από ένα αντιπρόσωπο κάθε σωματείου για να του δώσουν μπιλιέτο, μπιλιέτο που με το βυζαντινισμό, τη σχολαστικότητα και την άνικανότητά τους ούτε στο τέταρτο των αντιπροσώπων κατώρθωσαν να δώσουν, νομίζω πως θατανε πιο άξιόπρεπες τουλάχιστο για τη μνήμη ενός Πατριάρχη να έρίσουν μια θέση ύστερα απ' εη την πομπή για ν' ακολουθήσουν οι αντιπρόσωποι των σωματείων και των καινοτήτων εν σώματι και χωρίς μπιλιέτα.

Οι αντιπρόσωποι του λαού δε θα τρώγανε ούτε τους Δεσποτάδες, ούτε τους τελετάρχαι,

στο παχουλο! κι' αν είναι οι πρώτοι, στο τρυφερο! οι δεύτεροι.

Μετά τα τρικαντά και τα ψηλά καπέλα μπορούσε να έχη μια θέση κ' ή ρεπούπλικα και μετά το φράκο το σακάκι.

Τδ «έκπαγλον θέσμα» θα κέρδιζε και ο λαός θα κήδευε τον Πατριάρχη, τον Πατέρα του!

Όσο για τα μονάκλ των κ. κ. τελεταρχών, αφού συνήθισαν μια φορά να μη βλέπουν τόσο άνάξια προσοχής πράγματα, δε θα τάβλεπαν και πάλι, μ' όλο τον καλοκαιριάτικο ήλιο της προτερασμένης Κυριακής.

Π. Α. Μπεκές.

Με πολλή ευχαρίστητη δημοσιεύουμε το ζωντανό αυτό άρθρο του κ. Π. Α. Μπεκέ. Έκφοράζει μια διαμαρτυρία του λαού, που έμποδίστηκε να λάβη μέρος στην κηδεία του Πατριάρχη του. Κι' ο λαός είχε περισσότερο δικαίωμα όχι μόνο από τους επισήμους, αλλά και απ' αυτή ακόμη την τελεταρχική έπιτροπή να διη το λείψανο του Πατριάρχη του. Γιατί ο Πατριάρχης ούτε στους επισήμους άνήκει ούτε στην τελεταρχική έπιτροπή. Άλλά στο λαό, που τότε σεβάστηκε και τον αγάπησε και γι' αυτό τον άνέβασε στο ύψηλότερο θρησκευτικό αξίωμα. Κι' αν δέν είναι αυτή ή αιτία που ο λαός έπρεπε να πάρη ολόκληρο μέρος στην κηδεία του Πατριάρχη, του Πατέρα του, καθώς πολύ ορθά λέει ο κ. Μπεκές, ύπαρχε μια άλλη αιτία που έπρεπε να κάμη να σκεφτή ή τελεταρχική έπιτροπή, πως ένειος ίσως ίσως που έπρεπε να πάρη μέρος στην κηδεία ήταν ο λαός. Είναι ζήτημα θρησκευτικό και περισσότερο πολιτικό. Η μεγαλοπρέπεια της κηδείας του Πατριάρχη στο λίγο κόσμο, στο μορφωμένο δέν μπορούσε να κάμη σπουδαία έντύπωση. Ήμπορούσε όμως να κάμη στο λαό άνεξίτηλη έντύπωση. Και να δυναμώση μέσα του το θρησκευτικό και το εθνικό του αίσθημα. Βέβαια. Ο Πατριάρχης μέσα στην ψυχή του λαού δέν είναι άνθρωπος όπως ο Κώστας ή ο Γιάννης. Είναι κάτι θεοποιημένο, αντιπροσωπεύει κι' ο-

λας και την εθνική παράδοση. Είναι ή εθνική παράδοση ο Πατριάρχης. Γι' αυτό ίσως ίσως έπρεπε όλος ο λαός της Πόλης να λάβη μέρος στην κηδεία του. Άλλά και για να γίνη ή κηδεία πιο μεγαλόπρεπη, πιο επιβίητική, πιο εθνική. Φοβήθηκε όμως την άταξία ή τελεταρχική έπιτροπή. Σε τέτοια περίπτωση ή άταξία είναι πολύ πιο ώραία από την τάξη, που δε σ' άφίνει να χύσης ένα δάκρυ για τον εθνικό σου παιέρα. Των βασιλεύδων οι κηδείες γίνονται μεγαλόπρεπες, γιατί ούτως ή άλλως ο λαός τις παρακολουθεί. Φανταζόμαστε αν έβλεπε από μια άκρη την κηδεία του ο χριστιανικώτατος Ιωακείμ, πόση λύπη θα ένιωθε, γιατί δυο τοξες άνήρωποι έμπέδισαν το λαό του να απολαύση το πένθιμο μεγαλειό της έκφορας και να σκορπίση την καρδιακή του λύπη γύρω από την άκήνη, αλλά μεγαλόπρεπη φυσιογνωμία του μεγάλου νεκρού. Άλλά άς μείνη ήσυχη ή ψυχή του Πατριάρχη, που αγάπησε τόσο το λαό. Τα κόκκαλά του άς μνη τρίξουνε μέσα στο τωπό του τάφο και από το έρκος των οδόντων του άς μη ξεφύγη καμιά άρά. Η τελεταρχική έπιτροπή οεκλάμασε την κηδεία του και τη μεγαλόπρεπη μορφή του. Χιλιάδες φωτογράφοι φωτογράφησαν την κηδεία του και ο περιούσιος λαός τη βλέπει τώρα στους κινηματογράφους. Εκεί έπρεπε μόνο να τήνε διη.

ΑΣΜΑ ΑΣΜΑΤΩΝ

Ό κ. Κ. Φριλίγγος, γνωστός λόγιος της Σμύρνης, μετάφρασε και τύπωσε στη δημοτική μας το λυρικό ποίημα Άσμα Άσμάτων, που αποδίδεται στο Σολωμόν. Η μετάφραση αυτή φιλοδοουεμένη, δημιουργική, μξς δίνει γενική και καθαρή εικόνα του φόντου του έδραϊκού έργου, καμωμένη σε στίχους καθαρούς και διάφανους. Ίσως ο σκοπός του μεταφραστή, να παρουσιάση πιο καταληπτά το έργο, άλλαξε λιγάκι ή πολύ τον έξωτερικό χρωματισμό του και το σκεπτικισμό που του δίνει ή θεολογία, ίσως να άλλαξε κι' αυτή την άρχαιοπρέπεια του. Μά όπως μξς το δίνη βλέπουμε

μπροστά μας ένα Ἄσμα Ἀσμάτων με καθαρὲς ἔνοιες, λαμπικαρισμένο καὶ τόσο νοητό, σὰ δημοτικὸ τραγοῦδι.

Γιὰ δειγμὰ τῆς ὁμορφίᾳς τῆς μετάφρασης, δημοσιεύουμε ἕνα δυὸ περικοπέες :

ΣΟΥΛΑΜΙΘ (σὸ χορό),

Μαίρη εἶμαι μὰ εἴμ' ὁμορφη,
ὦ τῆς Ἱερουσαλήμ κοπέλλες.
σὰν τὰ σουτήρια τοῦ Κηδῶρ τὰ σκοτεινά
σὰν τὰ σουμπλίνια ποῦ φορεῖ ὁ Σολωμών.
Πῶς εἶμαι μαύρη μὴν καταφρονᾶτε με.
Ὁ ἥλιος μοῦ ἔχει ἀλλάξει τὴ θεωρία.
Τὰ δέροφια μου μ' ἐμίσησαν
καὶ μ' ἔβαλαν τ' ἀμπέλια νὰ φυλάγω,
καὶ ἄφησ' ἀφύλαχτο τὸν ἴδιον ἑαυτὸ μου!
(θυμᾶται τὴν ἀγάπη της). Ὡ πές μου ἀγάπη μου,
ποῦ βόσκες τα κοπάδια σου
καὶ πρὸς τὸ μεσημέρι ποῦ τὰ σαλαγᾷ;
πές μου νὰ ξέρω νᾶρθω μὴ χαθῶ στὰ μαντριά.

σὰν ν' ἀκοίη τώρα καὶ τὸν ἀγαπητικὸ της τὸ βοσκό,
νὰ τῆς μετροῖ τις ὁμορφίᾳς της καὶ νὰ τῆς λέη :

« Ἐλ' ἀνοιξε, νυφούλα μου,
ἀγάπη μου καλή, ἄθώα περιστέρα μου.
Ἐλ' ἀνοιξε κ' ἔχει δροσὰ
ἐτοῦτ' ἢ νύχτα περισσή,
καὶ τὰ μαλλιά μου γέμισαν σταλαματιές.
— Εἶμαι γδυμνή, καλέ μου,
τὰ πόδια μου ποῦ τᾶλωνα
θὰ τὰ μολύνω ἂ σηκωθῶ.
Καὶ μ' ἄπλωσε τὸ χέρι του καὶ μὲ καλοῦσε·
κ' ἔνοιωσα ἀπάνω μου τὸ βίρος του,
καὶ ξύπνησα, καὶ ῥίχτηκα στὴν κλειδωνιά
ποῦ μύριζεν ἀκόμα ἀπὸ τὸ χέρι του,
μὰ ἤσκιος εἶταν κ' ἔφυγε.
Καὶ σύρθηκα ἀπὸ πίσω του
κ' οἱ νυχτοφύλακες μ' ἀπάντησαν
καὶ μὲ τυράνησαν πολὺ.
Μοῦ πῆραν ἀλ' τον ὦμο τὸ δρεπάνι μου
καὶ πληγωμένη πρὸς τὰ κάστρα μ' ἔφισαν.
Ἄν τύχη, ἔσεῖς κοπέλλες μου,
καὶ βῆτε τὴν ἀγάπη μου,
ὦ σὰ; ὀρχίζω πῆτε του
πόσου πονῶ καὶ λυῶω.

ΧΟΡΟΣ (σὴ Σουλαμίθ).

Δυὸ ταμπούτιν καμάρι.
Εἶναι τὸ διάβα σου ὁμορφο,
σ' ἀλαφροσέρνεις τὸ πασοῦμ σου.
Ὁ ἀφαλός σου σηκωτός,
στόμα δροσόλουσιον σταμνιοῦ.

Εἶναι ἡ κοιλιὰ σου θεμωνιά σταριοῦ
ποῦ δὲ σκορπᾷ γιατί ἔχει κρῖνα γιὰ τραγή.
Στρογγυλεμένα τὰ μεριά σου, γυριστά,
ἔργο σοφοῦ τεχνίτη.
Τὰ δυὸ βυζιά σου δυὸ ἐλαφάκια γέμελα
Πύργος εἶν' ὁ λαιμός σου συντεφένιος.
Τῆς Ἐσεβὼν τὴ λίμνη στὰ ματάκια σου κρατεῖς.
Περὴφρανη εἶν' ἡ μύτη σου σὰν τὴ κροφοῖλα τοῦ
[Λιβάνου,

ποῦ τηρᾷ τὴ Δαμασκό.

Σὰν Καρμηλο ψηλά
τὸ πλοῦσιο τὸ κεφάλι σου κρατεῖς,
καὶ τὰ χυμένι σου μαλλιά πορφυρά λὲς καὶ τᾶλωσες
καὶ τόλιξε; σὲ δ' ἔχουα τοὺς αἰχμάλωτες τὸ βεπιλιᾷ.
Εἶσαι ὁμορφη, λαχταριστή,
μονάχι γιὰ τὴν ἠδονὴν πιασμένη.
Ἐχῆς το ψηλὸς φοινικιά;
κ' εἶναι τσαμπιά τὰ δυὸ βυζιά σου τσουπωτά.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΤΟ περιοδικὸ « Νεότης » τῆς Σμύρνης τύπως σὲνα ὄριον μικρὸ τόμο τὸ « Ἄσμι Ἀσμάτων » τοῦ Σολωμώντι, μεταφρασμένο ἀριστοτεχνικὰ ἀπὸ τὸν κ. Φυλίγγο. Ἡ μετάφραση πουλιέται μιά δραχμὴ. Τὰ κέρδη θὰ εἶναι πρὸς ὄφελος τοῦ περιοδικοῦ, ποῦ τόσο γερὰ ἐργάζεται γιὰ τὸ γλωσσικὸ μας ἀγῶνα. Γι' αὐτὸ συστήνομε στοὺς δημοτικιστὲς νὰ τὸ ἀγοράσουν.

Ἡ πριγκήπισσα Μαρία τῆς Ἑλλάδας, γυναίκα τοῦ πρίγκηπι Γεωργίου, περνώνας ἀπὸ τὸ νησί Σκιάθου, πῆγε καὶ προσκύνησε στὸν τάφο τοῦ μεγάλου μας διηγηματογράφου Α. Παπαδιαμαντη. Ἡ ὄριον αὐτὴ πράξις εἶναι μιά παρηγοριά γιὰ τοὺς λογίους, ποῦ βλέπουμε πῶς ἄρχισε καὶ ἡ τέχνη νὰ ἐξιμῆται στὴν Ἑλλάδα. Να διοῦμε ποτε θὰ ἀρχίσῃ νὰ ἐχτιμεῖται κ' ἐδῶ.

ΤΙΝ ΠΡΟΑΙΜΕΝΗ Κυριακὴ ὁ φίλος μας καὶ συνεργάτης κ. Γ. Ροντάκης βάρφισε τὸ χαριτωμένο ἀγομμάρι τοῦ κ. Ν. Σιντορινιανοῦ καὶ τόβγαλε Κώστα-Νοτη. Ὅλο το ἄνθος τῶν λογίων μας λαρευεθῆκε στὴ βάρφισι, ποῦ ὅστει ἀπ' αὐτὴ ἀκολούθησε μιά ὄριον φιλολογικὴ ἐσπερίδα.

ΕΝΕΚΑ τῆς ἀνώμαλης κατάστασης τὰ Χρονικὰ εἶχανε διακόψει γιὰ δυὸ μῆνες τὴν ἐκδοσὴ τους. Ὁ βίος ἀριθμὸς θὰ βγῆ σὲς 15 τοῦ Γεναρίου κ' ὕστερα θὰ ἐκδίδονται ταχινὰ καθε 15 ὅπως πάντα. Ἐλπίζομε πῶς οἱ ἀναγνώστες μας θὰ δικαιολογήσουν τὴν καθυστέρησι αὐτή.

ΣΤΟ ποίημα «Νυχτερινὸ» τοῦ Ἀκροθυλασσίτη διάβηκε σὸ στίχον 7 σιμοτινὸ νησί, ἀντὶ: σιμο-τὸ νησί.

ΤΥΠΟΙΣ Ε. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ

Κουρσὸν χάν, ἀρ. 3.